

Muraja alvarist sai kaunitar

SH saartehaal.ee /2017/09/02/muraja-alvarist-sai-kaunitar/

Ain
Lember

2.9.2017

2011. aastal võttis Orissaare mees Mario Talvist ette esimese tehnikaga teostatava suuremahulisema pärandkoosluste taastamistöo Saaremaal, kui hakkas võsast, kadakatest ja puudest puhtaks raiuma Muraja loopealset Põide vallas.

Saarte Hääli käis kohapeal uurimas, milline näeb 120 hektaril taastatud rannamaastik välja kuus aastat hiljem.

Nii taastaja ise kui ka keskkonnaamet töö tellijana on maastiku praeguse väljanägemisega vägagi rahul, ent tööde kulg ise on olnud üpriski vaearikas. “Alustades ei teadnud keegi, kuidas need asjad käivad,” räägib Mario Talvist. Isegi pärandkoosluste kaitse ühing ja keskkonnaamet ei osanud alati nõu anda. “Soovitati lugeda vastavaid materjale ja lihtsalt asjadega pihta hakata. Suuremahuline töö võttis aega pea aasta ning männid said eemaldatud käsisaagidega, kadakad harvendatud giljotiiniga. Tagantjärele targana võib öelda, et töövõttes ei olnud lõpuni õiged ja kadakatüükad jäid liiga kõrgelt püsti. Eks iga tööloik, mis masinatega tehtud sai, oli uus nii tööde teostajatele kui ka mulle endale.”

Üle kivide ja kändude (sõna otseses mõttes) jõudsid tööd siiski lõpule, kuid Muraja loopealse taastamisega kaasnev võttis Mariol oma sõnul paariks aastaks igasugu taastamistöode tuhina ära. Siis aga käivitus “LIFE to alvars” projekt ning projekti koordinaatori Annely Esko eestvedamisel töötati välja paremad taastamispraktikad. Samuti kiideti heaks kettniidukiga purustamise/freesimise meetod giljotiinist püstijäänud tüügaste tasandamisel. Esko initsiatiivil elluviidud Muraja taastamistöode jätkuprojekti tulemusel paranes pilt oluliselt.

“Nüüd on ka madal kadakas maha võetud, tüükad kadunud, roog rannast ära söödud ja kivivahed puhtad – on vaid puhas rohi ja õitemeri. Olen enam kui veendunud, et tegemist on praegu Eesti ilusaima nii suures mahus taastatud loopealsega, kus loomad elavad mõnus elu, kalameestel, turistidel, kohalikel elanikel ja eelkõige endal nauding käia,” räägib Mario Talvist, kes lähiajal hakkab Murajal taastama veel 55 hektarit loopealset.

Kokku hooldab Mario Talvist praegu 240 ha loopealseid. Siia hulka kuuluvad tänavu projekti “LIFE to alvars” raames lisandunud 80 ha suurune maatükk Koguva Igaküla loopealsel ja 22 hektari suurune alvar Nõmmkülas. Paenase külas seisab aga ees ca 40 ha suuruse loopealse taastamistöö.

Lisaks loopealsetele kuulub Mario Talvisti hooldatavate alade hulka ka ranna- ja puisniite. Just tema loomad on kõigi pilgule avatud 60 ha suurusel Orissaare rannaniidul, mis pakub kaunist vaatepilti väinatammi Orissaare-poolses otsas. Samuti on Mario veised Väikesese väina Muhu-poolsel kaldal. Kokku on tema hooldada 120 ha rannaniite.

Vanaisa-vanaema jälgedes

Orissaare rannaniit on Mario kui loomapidaja jaoks erilise tähendusega. Selles kohas sai ta vanaisalt päritud

loomadega karjapidajana esimesed tuleristsed ja selle paigaga on seotud ühe unistuse täitumine. Orissaarest tulles enne väinatammi asub vasakut kätt üks kungas. Kui Mario hakkas Tallinnas koolis käima, kujutas ta busiaknast seda kohta vaadates ette, et seal on kunagi loomad peal. “Täna on seal minu lambad ja veised,” lausub ta.

Loomapidamise pisik on Orissaarest pärit Mario sõnul tal ilmselt külge jäänud suviti Saarekülas talunikust vanaema Lea Saare juures heinategemisest, loomade karjamaalt koju ajamisest ja sõnnikuviskamisest.

Kokku on muu hulgas ka pealinnas ärikinnisvara nõustajana töötaval Mario Talvistil koos põllumajandusmaadega kasutada umbes 800 ha maad. Oleks tore, kui kogu maavaldus asuks koduvärava taga, ent kaugel sellest. “Alustasin siis, kui suured maalahmakad olid juba ammu-ammu ära jaotatud ja maid tuli noppida igalt poolt,” räägib Mario Talvist, kelle põllutükkide keskmine suurus on 4–5 ha.

Tema maatükid algavad Kuivastust ja lõppevad 50 km eemal Leisi vallas Metskülas.

Suhtlemine 100 maaomanikuga

13 aastat pealinnas ärikinnisvara konsultandina tegutsenud Mario Talvist evib suurt läbirääkimiste oskust, mis on talle maade rentimisel kasuks tulnud. Juba esimesel tegutsemisaastal sai ta rendile üle 500 ha maad. “See tähendas läbi käia üle 100 inimese, helistada, lepingud sõlmida, lisaks veel loodushoiuprojekte kirjutada. See oli ikka kõva töö. Piltlikult öeldes kevadel läksin kodust välja ja esimene vaba päev oli sügisel,” meenutab maahoidaja.

Mario juhitud Väikese Väina Loodushoid, Saaremaa Mägiveis ja Saaremaa Mahelammas annavad täisajaga tööd kuuetele inimesele. Tal on kokku umbes 300 lammast ja 200 Šoti mägiveist. Mario, kes ise liha ei tarbi, müüb veiseid tapamajadele äärmiselt harva. 95% loomadest läheb tõuloomadena teistele kasvatajatele.

Siiski on maahoidajal ka 450 ha põllumaad, ta toodab mahelambaliha ning maheheina ja mahesilo nii oma loomadele kui ka müügiks. “Meil on dorperi lihatõug, nad kasvavad liha ka pisku pealt, viskavad ise oma villa maha, poegivad kergesti ja on rannaalade hoolduseks ideaalsed,” kiidab Mario Talvist oma lambaid. Lambad realiseeritakse Saarte lambakasvatajate ühistu kaudu.